

ئەمىنە شەنلىك (تۈركىيە)

ئاياللارنى ئاياللارمۇ ئېزىدۇ

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

تەرجىمە قىلغۇچىلار: رۇقىيە ئاخۇنباي
گۈزەلنۇر شەمشىدىن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

女人也会压迫女人/(土) 山里克著; 肉克亚·阿洪巴依, 古扎丽努尔·夏木西丁译. —乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2003. 4

ISBN 7-228-07948-5

I. 女… I. ①山… ②肉… ③古… III. 长篇小说—土耳其—现代—维吾尔语(中国少数民族语言)
IV. I374.45

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2003)第 024026 号

责任编辑: 玛丽亚木·买买提明

责任校对: 阿达来提·买合苏提

封面设计: 艾克拜尔·萨力

女人也会压迫女人 (维吾尔文)

艾米娜·山里克 著 (土耳其)

肉克亚·阿洪巴依, 古扎丽努尔·夏木西丁 译

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮编: 830001)

新疆新华书店发行

新疆乌鲁木齐隆益达印务有限公司印刷

850×1168 毫米 32 开本 8.5 印张

2003 年 4 月第 1 版 2003 年 4 月第 1 次印刷

印数: 1—3,000

ISBN 7-228-07948-5 定价: 13.00 元

بۇ كىتاب تۈركىيە مەكتۈپ نەشرىياتىنىڭ 1997 - يىل 12 - ئاي
1 - نەشرى 1997 - يىل 12 - ئاي 1 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە
ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据土耳其书信出版社 1997 年 1 月第 1 版, 1997 年 12
月第 1 次印刷本翻译出版。

مەسئۇل مۇھەررىر: مەريەم مەمتىمىن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالىھ
مەسئۇل كوررېكتور: ئادالەت مەخسۇت

ئاياللارنى ئاياللارمۇ ئېزىدۇ

ئاپتورى: ئەمىنە شەنلىك (تۈركىيە)
رۇقىيە ئاخۇنباي
تەرجىمە قىلغۇچى: گۈزەلنۇر شەمشىدىن

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى №348)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
ئۈرۈمچى لوڭيىدا مەتبەئە ئىشلىرى چەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 م، 1/32 باسما تاۋىقى: 8.5

2003 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى

2003 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى

تىراژى: 1 — 3000

ISBN 7-228-07948-5

باھاسى 13.00 يۈەن

قىسقىچە مەزمۇنى

مەزبەب خاسم بىلىملىق ، ئەخلاقلىق ، نومۇسلۇق ، ئائىلىسىگە سادىق ، قىزىغا مېھرىبان بىر ئال . ئۇنىڭغا يەتتە بىل ئاشىق بولۇپ ، ئاران ئېرىشكەن ئېرى ئەلى نەي پۇلىنىڭ كۆپىيىشى ، ئىناۋىتىنىڭ ئۆ- سۈشى بىلەن مەغرۇرلىنىپ ، باشقا بىر ئايالنى تېپىۋېلىپ ، مەزبەننى فاتىنىق خورلايدۇ ، ھافارەنلەيدۇ . ئائىلىسىنى ساقلاپ قېلىش ، قىرىى بىنىم قىلماسلىق ئۈچۈن مەرىپەت ئۈچ يىل تاقەت قىلغاندىن كېيىن ، خورلۇققا چىدىماي قىزىنى ئېلىپ ئۆيدىن چىقىپ كېتىپ ، ئاتا - ئانىسى- ئىگىلىكىمۇ بارماي مۇسەففىل ئاشايدۇ . بېگى ئۆيىدە ئۇ قوشنا بىنادا تۇ- رىدىغان ئېرىنىڭ دوستى مالىك نەي بىلەن ئۇچرىشىپ قالىدۇ . ئارىلى- شىش ھەريانىدا ئىحتىيارسىر مالىك بەينى ياخشى كۆرۈپ قالىدۇ . ئائى- لىگە خىزمەت قىلىش ئۇيۇشمىسىدا ئىشلەپ ، بۇرغۇن ئاياللار ، قىزلار ، ئەرلەرنىڭ بۇرلۇك ئائىلىۋى مەسىلىلىرىنى ھەرخىل ئامال - چارىلەر بى- لەن مۇۋاپىق بىر نەزەپ قىلغان مەرىپەت ئۆزىنىڭ بۇ ئىشىدىن بەكمۇ بومۇس قىلىدۇ ، خىجىل بولىدۇ . مەن ئېرىمدىن فاتىنىق خورلۇق تارتقان ئايال نۇرۇپ ، بەختلىك ئائىلىسى بۇرۇپ ، باشقا بىر ئايالى بىغلاتسام ، فافاشاسام بولمايدۇ ، دەپ ئويلاپ ، ئۆز ھېسسىياتى بىلەن قاتتىق كۈرەش قىلىدۇ . بۇ جەرياندا ، مالىك نەي ۋە خىزمەتداشلىرى ، دوستلىرىنىڭ چەكسىز كۆيۈنۈشىگە ، ئارزىمىگە ئېرىشىپ ئاخىر ئەقلى ، دىيانىسى ، ئىرادىسى بىلەن ھېسسىياتى ئۆسىدىن غالىب كىلىدۇ .

ئەلى نەي ئايالىنىڭ ئاخرىشىسىغا قوشۇلغانلىق خۇش خەۋىرىنى ئاشىسىغا بەكمۇرگەندە ، ئاشىسىدىن ، ماڭا ئۆمۈرلۈك ئەر كېرەك ئە- مەس ، سەن ماڭا ھەپتىلىك ئەر بولسەن ، پۇلى حق بىرىپ ، نۇرمۇ- شۇمنى ئاشات قىلسەن ، دىگەن نەلەپنى ئاڭلاپ ، ئاسماندىن نەرگە

چۈشكەندەك بولىدۇ ، ئىنسانىي غەرىپلىنىدۇ - دە ، ئۇ ئالدىنى ئادا -
خۇدا بولىدۇ . مۇشۇنداق بىر نومۇسسىز ئالالى دەپ ، ئۆزى سۆيگەن ،
ئۆزىگە ساداقەتمەن ئالالىغا ئۈچ بىل ئىغىر رۇلۇم سىلىپ ، ئۇنى قانچى
خورلىغانلىقىغا ناھايىتى ئۆكۈنىدۇ . شۇنىڭ بىلەن ئالدىنى قاندا - قاندا
كەچۈرۈم سورىدۇ . گۈرەل ، ساداقەتمەن ئالالى ، ئوماق قىرى بىلەن
ھەم بولىدىغان يېشى نۇرمۇشقا تەلپۈنىدۇ .

ئەسەردە ئاباللارنىڭ ، قىرلارنىڭ ئۆز ھىسسىياتىغا بىرىلىپ باشقا
ئاباللارنى ، سەبىي ئاللارنى قاقشىپ ، ئەرلەرنى نازىۋالىدىغانلىقى ،
قىياپەتلەرنىڭ كېلىنىگە ، كېلىنلەرنىڭ قېيانىسى ، ئانىلىرىغا زۇلۇم سى-
لىپ ، ئۇلارنىڭ دىلىنى ئاغرىتىدىغانلىقى بىگىچە قاراش ۋە بۇقنىتىنە-
رەرلەر بىلەن تەھلىل قىلىنغان . كۆڭۈلنىڭ كەينىگە كىرمەي ئالالى ، نا-
لىلىرىغا سادىق بولۇپ ، ھەممىيەتتە ناخشى تەسىر قالدۇرۇۋاتقان ئەرلەر ،
ئاياللارنىڭ ئىچكى دۇنياسى ئېچىپ بېرىلگەن . ھەممىيەتتە ھارەر كۆپ-
رەك كۆرۈلۈۋاتقان نىكاھ ، ئائىلە مەسىلىلىرىدىكى ھەرخىل قاراشلار ئ-
جاننى ھالدا ئوسۇرغا قوبۇلۇپ ، بۇنى نۇرغۇننىڭ ، ئائىلە ئىناقلىقى ،
ھەممىيەت تەرتىپىنى ناخشىلاشنىڭ ئۈنۈملۈك ئۇسۇللىرى كۆرسىتىپ
بېرىلگەن .

ئەسەرنىڭ بىلى راۋان ، چۈشىنىشلىك ، ۋەقەلىكى ناھايىتى قىزىق-
قارلىق بولۇپ ، ئادەمنى چوڭقۇر ئويغا سالىدۇ .

مۇندەرىجە

1	غۇرۇر جېڭى
15	دوستىنىڭ كۆڭلىنى ئىزدەش
20	ئۈمىد يوق بولسا
30	ئادەمدەك
44	كۈن تۇغماستا نېمىلەر تۇغۇلمايدۇ
59	بالىلار چوڭقۇر ئويلايدۇ
67	ئادالەت ئۆلسە
110	سۆسۈن دۇنيا
126	ئۆزگەرگەن ئىنسان
178	ئاشقىلىق ۋە ئۇقۇشماسلىق
185	قەلب ئىزھارى
201	تەخلاق - پەزىلەت
222	قائىسىنىڭ توغرا ؟
226	قەلىمىنىڭ تونۇش
240	ئۈمىد
260	مەن دەككى - دۈككىدە

غۇرۇر جېڭى

— مەرىيەت بوخا ! بوخا ، ئۆرۈڭنى ئالما ، ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېتىش گۇناھدۇر .

نىڭ ھاڭدىس ئۆزىنى پەسكە ئالماقچى بولۇپ تۇرغان مەرىيەت كۆزىدىن ئېغىۋاتقان باشلىرىنى ئىچىگە بۇنۇشقا بىرىشىپ دوسنى ھەيدەگە قارىدى :

— مېنى قويۇپ نەزەرسە ، قويۇۋەت . ئەمدى ياشاشى خالىمايمەن . مەن ئائىلەم بار بىر ئائىلە بۇرۇپ ئاشقا بىرىشكە ئاشق بولۇپ قالدىم . مەن بۇنى كۆتۈرەلمەيمەن . ئىرىنىمگە داغ چۈشۈپ . شەرىپىمگە ئىشەنچ قىلغىلى بولمايدىغان بولدى .

ھەيسە خانىم گۇگۇم قاراڭغۇلۇقىدا دوسنىڭ بۇرنى ئاران كۆرۈنىۋە يالۋۇراسى :

— سەن ھازىر ئۆلۈۋالساڭ ، ئاۋۇنۇڭ بىچى گۆرگە كىرمەي بۇرۇپ ئۇ دۇنياغا كىرسەن . ئۇ يەردە ئاراسى قۇبۇلۇپ راھەتكە چىقىمەن دەپ ئويلاۋاتامسەن ؟ قونە بولدى . بىر خالىغى بۇرەنكەگە ئوخشاش ئۇ ئاشىقنى ۋار كىچەرسەن . ئىنسان كەمچىلىكسىز بولمايدۇ .

مەرىيەت بىلەن ھەيسە خانىمنىڭ ئارىسىدا 5 - 6 مېتىر ئارىلىق بار ئىدى . ھەيسە مەرىيەتكە يېقىنلىشىش ئۈچۈن بىر قەدەر ئاسفاندى ، مەرىيەت ساراڭدەك ۋارىقلىشىپ قالدى :

— بېقىنلاشما ! . . . بەنە بىر قەدەر يېقىن كېلىدىغان بولساڭ دەرھال ئۆرۈمى ئاسمەن . ئاشاۋاتقان بۇ ھاياسىمدى ، نۇر سىرتۇنغان بۇ ئىشلاردىن نومۇس ھېس قىلىمەن . ئەنە كىنكى ئەكسىمگىمۇ قارىبالماس بولۇپ قالدىم . ئالامغا قارىساممۇ خىجىل بولىمەن .

— بوخا ، گېنىمى ئاڭلا مەرىيەت . ھىچچولمىسا بىردەم سۆزلەشۋالايلى ، — دېدى ھەيسە .

قايغا بولۇپ خاناقلرىدىن چىقىپ كىلىدىغانىدەك بۇرغان مەرد.
مەنىنىڭ كۆرلىرى غەرەپ بىلەن ھەسەنگە قاراسى . بۇرغىدىن ئۇ خۇددى
ساراڭغىلا ئوھساب قالغانىدى . بۇ قاراشلاردىن ھەسە ساراسىمىگە
چۈشى ، مەرىپەت خۇددى ھەسەنى بارىنىڭ لىۋىدىن ئىسپىرىۋېتىشى
پىلانلاۋاتقانىدەك كۆرۈنۈپ كەتتى . ھەسەتەكمۇ قورقۇپ كەتتى ۋە :

— ئاي ! ماڭا بۇنداق قارىما مەرىپەت ، ئۆرۈڭگە كەل . سەن
ساراڭ بولۇپ قېلىۋاتامسەن ؟ ساڭا ئوھساس ئەھلى — ھوسى خانىدا بىر
ئايال مۇشۇنداق قىلامدۇ ؟ سەن ھەمىشە ئۆزىنى ئۆلۈرۈۋېلىش نەكمۇ
ئىنچىر گۇناھ دەپتىكەنۇ ؟ ئەھلى — ھوسى خانىدا ، ساي — سالامەت بىر
ئادەم ئۆزىنى ئۆلۈرۈۋالسا ، ئۇنىڭ خىيارا نامىرىمۇ چۈشۈرۈلمەيدىغانلىق.
ھىسى بىلىسەنمۇ ؟ ھەم بىرىكىڭنى ، ھەم ئۆلۈكىڭنى رەزىل قىلماقچىمۇ.
سەن ؟ بۇ ئىشنى ۋار كەچ مەرىپەت . قارا ، بۇ ناعدا ئىككىمىزلا قالدۇق .
بۇرۇنغىدەك بۇ نەردە بىرى ئاۋاسى ھابۇنلار نەپ كىلىدۇ . بۇر ، كىم
مەيلى ، قىزىڭ سىنى ئىزدەۋاتىدۇ . ئۇنىڭغا قانداق چىدايسەن ، قىزىڭغا
ئىچىڭ ئاغرىسۇن ، — دەپ ھەم نەسىھەت قىلدى ، ھەم ئالۋۇرلىدى .

— ئاي ، ياي ! ھېچكىمنى ئۆلىۋاتىدەك ھالىم ئوق . مەن ئائىلەم
بار بىر ئايال بۇرۇپ مۇنداق بىر نامان كونا خۇشەسلىكىم كىرەك
ئىدى ... مەن قەلىمىگە ئىگىلىمەسلىكىم كىرەك ئىدى .

مەرىپەتنىڭ چاچلىرى چۇۋۇلغان بولۇپ ، بۇ چاچلار ئۇنىڭ بۇ-
رىگە چۈشۈپ ، بۇزىنى كۆرگىلى بولمايدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ قويغانىدى .

بۇ ئەھۋالى بۇرۇپ دەپ بىلگەن ھەسەتەكمۇ نەسىھەت نەسىھەتلاش-
ماقچى بولۇپ مېڭىشقا ئۆتتى مەرىپەت كۆرۈپ قالدى ۋە ئەتراپىدىكى
تاغلاردىن ئەكىس سادا ئاخىرىدەك ئاۋازدا ۋازىرىدى :

— كەلمە ، ئە ... كەلمە ...

مەرىپەت ئۆزىنى ھاكىم ئاتىدى .

ئاخىرى سۆزلىرىنى ھاكىمدىن بەسكە خۇسۇپ كىلىۋېتىپ
نەكرارلىدى :

— مەن ئۇچۇر دۇئا قىل .

ھەسەنە خۇدىسى ئوقۇغان ھالدا ئۇنىڭغا قاراسى .

مەرىپەت بۇ دەھشەتلىك ئارزى پەسكە چۈسكەن بولۇپ ، ئۇ .
ئىدى ئۇنىڭ قارىسى ئاران كۆرگىلى بولاسى . كىس ھەسەنە ئول .
لەن ئارزى نەسكە چۈشۈپ « ئۇ نەلىكى ئۆلمىگەندۇ » دىگەن ئۈمىد .
لەن دوستىنىڭ سىغا كەلدى . مەرىپەتنى ئىزدەپ تاپقاندا ، ئۇنىڭ بۇرى
مۈشۈككە ئوخشاپ قالغان بولۇپ ، ھەسەنەگە قاراپ كۈلۈۋاتاسى .

ھەسەنە قورقۇنچ ئىچىدە ۋارغا ئاشقانلىقى :

— قۇيۇرۇڭلار ! قۇيۇرۇڭلار ! ئادەم ئارمۇ ؟

ئىدىلا تانغان ئىرىدە چۆچۈپ ئويغىنىپ كەتكەن مەرىپەت
ئەتراپىغا قاراپ ، چۈش كۆرگەنلىكىنى سىلدى . بۈركى سىمىسى
سالاندى . ھىچقانداق قىلىپ ئۆزىگە كىلەلمەيۋاتاندى . ئاۋۋال چىراغ .
مىپ ئەتراپىغا قارىدى . ئىرى ئەلى سىنى كەلمىگەن . كىچە سائەت ئۈچ
بولغانىدى .

ئۇ ئاساسەن ئىرىنىڭ ئايال ئۆيىگە كىرىپ ئۇنى سۆيگەندىكى كىس
ئۆر — ئۆزىگە سۆزلىدى :

— خىم قورام ، سىمغا ھەربالا كەلسىمۇ مەن ئۆزۈمنى ئۆلتۈرۈۋالارمەنمۇ ؟ سىنى ئىللىمەنمەنمۇ ؟ — چۈشنىڭ نەسىرىدە ئۇنىڭ كۆر
ئاسلىرى ئوخشىماي ئاتاسى . ئۇ نەنە ئۆر — ئۆزىگە غودۇڭشىدى :

— بۇنى ئاللاڭ كۆر ئەلى . ماڭا سۆڭۈ نەرمىگىنىڭ ئۈچۈن
كۆڭۈل دۇنالىرىم ، ئاررۇ — ئىسە كىلىرىمگە چۈشۈمدە بولسىمۇ خاسارەت
سىر بولىدۇ . چۈشلىرىمىمۇ بۇلغىنىش ئەلى . . . مى خاراڭ قىلىنىڭ .
ئەسسى ئۇ كۆرگەن چۈشنى ، بولغان ئىشلارنى دوستى ھەنە
مەگە سۆزلەپ بەردى .

— نەك قورقۇپ كەتتىم . ئاڭلىنىمەن نەنە ئالا — قارا كىلىۋا .
ئامدۇ ، قانداق دىگۈم كىلىدۇ .

ھەسەنە خانىم مۇلاھىزىنى ئىدى . بولۇپمۇ نەك سىلىم .
لىك ، خۇراسانغا ئىسەنمەندىغان ، نەقۇدار ، ئىر ئاي كۆڭۈل ئابال ئىدى .
ئۇ مەرىپەتكە دەرھال جاۋاب بەردى .

— نەرىدە خۇسلەر گەرچە نەك قورقۇنچلۇ بولسىمۇ ، ئەمما

چۈشنىڭ ئەكسى (تەتۈرى) كېلىدۇ دېيىشىدۇ . مەزىيەت ، ئاللا ياد-
شىلىقىنى بېشارەت بەرگەندۇ بەلكىم ، قابغۇرما !

ھەممە ئۇيۇشما رەئىسى ، مەرىيەت خانىم بولسا شەنبە كۈنلىرى
ئۇيۇشمىدا كىشىلەرنىڭ مەسلىھەتلىرىنى ھەل قىلىشقا باردىم بېرىدىغان
ئوچۇق - يورۇق بىر خىزمەتچى ئىدى . كاتىپ ئايشىگۈل بولسا چېچەن
بىر باش قىز ئىدى . كىشىنى بەزىدە كۈلدۈرۈپ ، بەزىدە ئويغا سالىدىغان
ئايشىگۈل قولىدا بىر كىناتى كۆتۈرۈۋالغان ھالدا ئىچكىرىگە كىرىپ
ھەيران قالدى ۋە :

— ھە ! سىر بۇ نەردىمىدىڭىز ؟ مەن بۇ كىتابنىڭ يازغۇچىسىغا
ئىلھام قىلىپ ، بىر سوئال سورىماقچى ئىدىم ، — دېدى .
مەرىيەت ئايشىگۈلنى نەك باخشى كۆرەنسى . ئۇنى كۆرگەندە ئۆ-
رىنى ئازادە ھېس قىلانى . ئۇنىڭغا ئىچ - ئىچىدىن ئامراقلىق قىلانى .
ئۇ چاقماق ئارىلاش سورىدى :

— ساڭا خەيرلىك بولسۇن ئايشىگۈل ، سىمە سورىماقچى ئىدىڭ ؟
ئايشىگۈل خۇددى ئۆيىگە ئوب كەتكەن ئادەمدەك سىرخىل ئەندى-
كىش ئىچىدە ئاچچىقى بىلەن سۆزلىدى :

— ئۇنداق بولسا قانداق بولغىنى ؟ بولمايدۇ . ئابىج ئاستىمىزدا
دۇنيا چۆرگىلەۋاتىدۇ . ھىچكىمنىڭ خىيالىدا بىر . قاراڭ بۇ كىتاپ-
قا ، « بىر كۈندە 140 خىل ھايۋان ۋە ئۆسۈملۈك خىللىرى يوق بولۇۋا-
نىدۇ » دەپتۇ ، ۋاي خۇدانىم ، دۇنيا تىنچچە بۇ نەھلىكىسى بىلمەيۋىتىپ-
تۇ . سوئالىم بۇ مەسىلە بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىدى ، — دېدى .
قۇلىقى ئاڭلىغان سالىقى مەلۇماتقا ئىشەنگۈسى كەلمەيۋاتقان مە-
رىيەت ئەھەلىسىپ ئاشەمگۈلگە قارىدى :

— سەن ساراڭ بولىدۇڭمۇ ئايشىگۈل ! كۈندە 140 خىل ئۆسۈملۈك
ۋە جانلىقلار بۇرى بىر بولسا ، بۇ ۋاقىتقىچە ھايالىنى ئۈگىگەن بولاسى .
ئويلاپ باقماسەن . . . بۇ رەقەمى 365 كە كۆپەنسەك . . .

دەرھال فەغەر - قەلەمى قولىغا ئالغان مەرىيەت نەسەبى ئېيىنى :
— بىلىمى 50 مىڭ بىر بۇر خىل بولىدىكەن . . . بۇ رەقەمى 50
بىلىم كۆپەنسەك 2 مىليون 555 بولىدۇ . بۇ مۇمكىن ئەمەس . ئەسلىدە

140 ئەمەسئۇر . بەلكىم ئۆل ئارىئۇ قوبۇلۇپ قالغان بولۇشى مۇمكىن .
ئۆلى ئېلىۋەتسەك 14 بولىدۇ .

ئابشىگۈل دەرھال بۇ ھىسانىمۇ چىقاردى .

— بوپۇ ، بۇ رەقەمى 14 دەمۇ پەرەر ھىلالى . ئۇ چاغدا يىلىغا 5
مىڭ 110 خىل ئۆسۈملۈك ۋە خانلىق يوق بولىدۇ دېگەن گەپ . بۇمۇ بەك
فورۇنچىلۇق سىر ئىش . دۇنيا بويىچە بولىۋاتىدۇ ، ئەمما بۇ ئىش باشاۋاتقان
ئىنسانلارنىڭ ھىسابىدا يوق .

مەزىبەت خانىم قەتئىيلىك بىر ئىنئىزار بىلدۈرۈپ ئولتۇرغان ئور-
نىدىن بۇرۇپ كەتتى :

— ئاي ، ئۇنداق ئەمەسئۇر ! بىرنى 14 دەپ سالغان بولسا كېرەك .
خائالىشىپ ئۆزى ئارتۇق تىرىپ سالغاندۇ . ئۇ چاغدا ئارفىسىدىكى سىر
فالىدۇ .

ئابشىگۈل مەنىلىك قىلىپ سورىدى :

— ئۆزىمىزنى ئۆزىمىز ئالداۋاتىمىز . بوپۇ ، سىرنىڭ دېگىنىد-
ىڭىزچىمۇ بولسۇن دەلىل ، كۈندە بىر خىل ئۆسۈملۈك ۋە سىر خىل ھايۋان
بەر تۇرىدىن بولالسا ، سىلدا 365 خىل ئۆسۈملۈك بىلەن ھايۋان تۈرى
بولالدى دېگەن سۆز . بۇ سان ئارمۇ ؟ بۇلار بەلكى سىرنىڭ ھېسابلىرى-
دۇر . ئەمەلىيەت ئەمەس . بەلكى بۇ كىتابىمىزدا يېزىلغان ئۈچ رەقەمنىڭ ئۈ-
چىلىسى نەتىجىدۇر . بەنى 140 تۈر بويى بولىدىغاندۇ . بۇپراقمۇ ئەمەل-
بەنە سۇدا ئىچىپ بۈگەر ، پەقەت بەلۋە ئىنسانلارلا بۇنى كۆزدە
تۇتمايدۇ .

ئابشىگۈل قولىدىكى كىتابنىڭ بەسىرىدە قالغان بولۇپ ، ئۆز -
ئۆزىگە بوھنىماي سۆزلەتتى :

— دۇنيا بۈگىنىشۋاتىدۇ . ئۇنىڭغا كۆڭۈل بولىدىغان ئادەم يوق .

مەزىبەت سىرتار قانۇنغا ھالدا جاۋاب بەردى :

— كۆڭۈل بۆلىدىغانلارمۇ بار ، ئەمما ، ھەركىم ئۆز ئەھۋالى بى-
لەن بولۇپ كىتىپ ، بۇ ئىشلارغا سەرلىك ۋاقىت ئاخىرلىماۋاتىدۇ .

ئابشىگۈل بۇ مۇداپىئەگە بەك ئاچچىقلىنىدى .

— ھەركىم ئۆز ئەھۋالى بىلەن بولۇپ كىتىپ دېگەن قانداق گەپ

بۇ ؟ ئۇ ئەھۋال ھەركىمگە مۇناسىۋەتلىك ئەمەسمۇ ؟
ھەسەتە خانىم ئۇلارنىڭ سۆھبىسىنى ئاڭلاۋىتىپ ، ئانىسىگۈلىنىڭ
سۆزلىرىنىڭ ئوغرا ئىكەنلىكىنى ھىس قىلدى ۋە ئۇنىڭغا چىى كۆڭلىدىن
ئاپىرىى ئوقۇدى :

— قىر ھەقلىق . بۇ ئىمىللارغا نىز پۈكمەسلىكىمىز لارىم . ئەمما ،
ئادەمگەرچىلىك ئارغانسىرى بۇرۇلۇۋاتىدۇ . ئىچىپ قالغان كۆنەلگۈنى
سالغان سۈنكە ئوخشاش كارغا كەلمەس بولۇپ قالدى . مۇھىمى ئاۋۋال
بۇيراقمۇ ، ئىنسانمۇ ؟ مىنىڭچە ئاۋۋال ئىنسان . ئىنسان بولغاندىن كىسى
بۇ ئىشلارغا كۆڭۈل بۆلىدۇ ئەمەسمۇ ؟ — دىدى .

ئانىسىگۈل ئىختىيارسىر ۋاراقراپ كەندى :
— ئاۋۋال بۇيراق . بۇيراق بولمىسا ، ئىنسانمۇ بولمايدۇ . سىرگە
مەن ئەقىل ئۆگەتكۈدەك ئەمەسمەن . ئەمما سىرمۇ ئۇلارنى كۆرسىتىر
ياخشى بولانى . دەمەن .

ئانىسىگۈل ھەر پۇرسەتتە « ئەروربان » ھەققىدە سۆزلىسىمۇ ،
باشقا ۋەقەلەرگە دۇچ كەلگەندە ئۇمۇ دۇنيانىڭ ئەڭ ۋەھىمىلىك سۆھبەت
نىمىسى « ئەروربان » نى ئۇنىۋىنى .

بۈگۈنكى كۈن مۇشۇنداق ئۆتى . ئەنسى ئۇبۇشمىغا نەنە ھەم
مەنلەن كەلگەن بولۇپ ، سۆھبەت داۋام قىلدى . بۈگۈن ئانىسىگۈل نەك
خۇشخۇي . ئەمما مەرىبەت غەمكىنى ئىدى . چىرانىدا سۇلغۇلۇق ، ئىر-
نىراپلىق ئەكس ئېنەندى .

نىلىقون خىرىڭلىغانىدى . ھەممەنلەن نەڭلا قارىدى . ئانىسىگۈل
نىلىقون ئالغىلى كېنىۋىسىپ سۆزلىدى :

— سۇ نىلىقوننىڭ ئاۋارىىى نىخىمۇ مەدەنى ، نىقىملىق چىقىدى-
غان قىلىپ ئىشلىسە ئوبدان بولانى . ھەرقىسىم نىلىقون خىرىڭلىسا ،
مىنگەمىنىڭ ھۈخەربىلىرىڭىچە قورغىلىپ كىنىدۇ .

ئۇ گىپىنى بوخىسىپ نىلىقون بۇرۇپكىسىنى قولغا ئالدى ۋە
قارىنى نەرىكە :

— مەرھەمەت ، بۇ نەر ئائىلىگە خىرمەت قىلىش ئۇبۇشمىسى ، —

دىدى .

فارشى نەرەپسى بىر ئەرنىڭ ۋارقىرىغان ئاۋارى كەلدى :
— ئۇ نەردە ھەسە دىگەن بىر خوتۇن بارمۇ ؟ بولسا دەرھال
چاقىرىۋەت .

ئانىسىگۈلنىڭ بۇ مەدەنىيەتسىز قوپال ئادەمگە نازا ئاچچىقى
كىلىپ :

— بەي ئەپەندى ، بېمانداق قوپال گەپ قىلىسىز ؟ بىرئار سى-
لىقراي بولسىڭىز قانداق ؟ — دېدى .

— سېنىڭ ماڭا ئەقىل ئۆگىنىشىڭنىڭ لارمى بوق ، ھەي ، قو-
لۇڭدىكى بىلىغۇنى ئۇيۇشما باشلىغىغا نەر . ئاباللارنى بولدى چىقارغان
دىگەن قانداق بولىدىكەن ، بىر كۆرسىتىپ قوياي .

— كەچۈرۈڭ ، بىرەي . سىرگە ھەبىر خۇش ، — دېدى ئانىسىگۈل
ۋە بىلىغۇنى قوپۇپ ئۇيۇشما رەئىسى ھەبىيە خانىمغا قاراپ ، — ھەي
ئاچا . . . بۇ نەردە بىر ئائىلىگە خىزمەت قىلىش ئۇيۇشمىسى بولغانلىقى
ئۈچۈنلا بىزنىڭ باشقىلارغا بورەك بولۇش مەجبۇرىيىتىمىز بارمۇ ؟ نەكمۇ
ئاچچىقىم كىلىۋاتىدۇ ، — دېدى .

ھەبىيە خانىم بىلەن مەرىپەت خانىم ئانىسىگۈلنىڭ سۆزلىرىگە نى-
لىقىپ - بىلىپ كۈلدى . ئانىسىگۈل چىرايىنى ئۆزگەرتىپ پىلىمۇنەك
سۆزلەپ كەتتى :

— سىلەر كۈلىۋېرىڭلار . چۈنكى بۇ ھەفلەرنىڭ غەرەپ - نەپىر-
تىگە سىلەر تولۇقمايسىلەر . فاسىڭلارنىڭ خالىغى بولسا ئۇنىڭ نەدىلىنى
مەن ئۆلەيمەن . بىلىغۇندا دەردىنى ماڭا ئۆكىدۇ . غەرەپ - نەپىرلىرىنى
ماڭا ناعدۇرىدۇ .

ھەبىيە خانىم چاقچاق ئامراي بولغاچقا ئانىسىگۈلنى نەنە گەپكە
سالىدى :

— ئانىسىگۈل ، مەن بىلىغۇندا دەردىنى ئالماقچى بولغانلارغا ھېچ
توغرا كەلمىدىم . سەن شۇنداق ئىشقا دۇچ كەلدىڭمۇ ؟

— شۇنداق رەئىسىم ، سىر راڭلىق قىلىشىڭ بولىۋېرىدۇ . بىلى-
غۇغا جاۋاب بەرگەنلەرنىڭ بۇ نەردە قانداق مۇئامىلىلەرگە ئۇچرايدىغان-
لىقىنى بىلىمگەنلىكىڭىز ئۈچۈن . . . ئىسئائىلا ، بۇ قوپال ، نەرىسىسىز

ئادەم بەدەن بىر قىسىم بېلىغون قىلىپ قالسا ، ئۇ چاغدا تېلېفوننى دەرھال سىرگە بېرىمەن ، — دېدى ئانىسىگۈل .

ئانىسىگۈل 25 ياشلاردىكى كىلىشكەن بىر قىز ئىدى . دادىسى پا- لەچ بولغانلىقى-ئۈچۈن ئۇ قىز خىزمەت قىلىشقا مەخمۇر بولۇپ ، ئائىلىگە خىزمەت قىلىش ئۇنۋىنىسىغا كىرىپ ئۇ بەردە ئىشلەۋاتىتى . ئۇ بەردە ئىشلەۋاتىتىغا ئەمدى بىر يىل بولغان بولسىمۇ ، ۋەزىپىنى ئولىمۇ مەسئۇ- لىيەچانلىق بىلەن ئادا قىلغانلىقى ئۈچۈن ئۇنۋىنىسىغا تەرىپىدىن داۋاملىق تەقدىرلىنىشى ۋە ھەممە بىلەن ئۇنى ناخشى كۆرەتتى . ئۇ ئىشىدى ، سۆ- رىدىن ھەرگىز ئارمايىنى . ئىمىز — بىلىق ، ئورۇنلۇق ۋە ئار گەپ قىلد- دىغان بىر ئانى قىز ئىدى .

تېلېفون قاندا خىرىڭلىغانىدى ، ئانىسىگۈل دەرھال جاۋاب بەردى : — مەرھەمەت ، ئۇ ئائىلىگە خىزمەت قىلىش ئۇنۋىنىسى .

بۇرۇپكىدىن تىخىمۇ قوپال ئاۋاز كەلدى :

— ھەي ، ماڭا قارا- بىلىغوننى ناھەسە دېگەن خالاپقا نەزىر ياكى بولمىسا ئۇ بەرگە ئۆرۈم بارىمەن .

ئانىسىگۈل بولسا ، دىگەنلىرىم نەزىرىمگەن بىر كۆرۈپ بىلىڭ دىگەن ئىما بىلەن ھەيىبە خانىمغا قارىدى ۋە :

— مەرھەمەت ، بىلىغون سىزنىڭ ئىكەن ، — دىدى .

بىلىغوننى ھەيىبە خانىمغا ئۇرانتان ئانىسىگۈل ، ھەيىبە خانىمنىڭ ئۇنۋىنىغا كىلىپ كۆرىنى ئۇنىڭدىن ئۆزىمەن قاراپ ئولىۇردى .

ھەيىبە خانىم بىلىغون نۇرۇپكىسىنى قولغا ئېلىپ-جاۋاب بەردى :

— مەرھەمەت ، مەن ھەيىبە .

قارشى نەزىرىمگە ئادەمنىڭ ئاۋازى ھەيىبەلەگە ئاڭلاندى :

— ھەي خوتۇن ، ماڭا قارا . ئاياللىرىمىزنىڭ ئۆسنىدىن قولۇنى بار . بولمىسا قولۇننى چىقىۋېتىمەن . نىمە ئۇ ھەي ! سەندى كۆ- رۇۋاتقانلىرىمىز ؟

ھەيىبە خانىم ھېچ ئىش بولمىغاندەك سورىدى :

— سىز كىم بولىسىز نەي ئەپەندى . نىمە ئىشىڭىز بار ئىدى ؟

— مەن ھەجەرىنىڭ ئىرى بولىمەن .

— قابىسى ھەجەرىنىڭ نەي ئەپەندى ؟

— ھەي ، نولا نەي ئەپەندى ، نەي ئەپەندى دەپ كاللامى قانداق مۇقنۇرۇپ ، ھەجەرىنى نوپۇماس بولۇۋالما . مېڭەمدىن بۇنۇن چىقىۋاتىدۇ خۇمۇ ! سېنىڭ سەۋەبىڭدىن ئۆندە خاسىرچەملىك فالمدى . سىنىڭ دەردىڭدىن ئانالىمى ئۈچ قېنىم ئۇردۇم .

— مەن ئەبىلىكمۇ ؟ مەن نىمە گۇناھ قىپتىمەن ؟

ھەبىبە خانىمنىڭ كۆزى ئايشىگۈلنىڭ كۆرى بىلەن ئۇچراشقاندا ، ئايشىگۈل « خوپ بولىدۇ » دېگەندەك مەنىدە قولنى كۆكسىنىڭ ئۈستىگە كۆتۈردى .

ھەبىبە خانىم نىلىفوندا ھىلىقى ئادەمگە « بوختاپ نۇرۇڭ » دەپ فوبۇپ ئايشىگۈلگە قاراپ :

— نىمە فىلىغىنىڭ ئايشىگۈل ، مەندى ئىسغام ئىلىۋاتقان ئوخشىماسەن ؟ — دېدى .

— دەل شۇنداق .

— سەن نىلەن كىسى سۆزلىشىمىز ، — دىدى ، ئاندىن نىلەن موبىدىكى سۆھبەتنى داۋام قىلماقچى بولغان ھەبىبە خانىم يەنە بەكمۇ سىپائىلىك بىلەن فارشى نەزەرىنى سورىدى :

— ھەراسەت ، مەن سىرگە بىمە قىلدىم ، سۆزلەپ تاقىمىسىز ؟

— بەنە بىمە فىلساڭ بولاسى ! مەن ئانالىمى نەش يىلدىن بېرى ئانا . ئانىسىنىڭ ئۆيىگە ئەۋەتىلگەندىم . ئابالىم مىنىڭ گېپىمدىن چىچەمەن . سەن نىلىرىڭدا « ئەگەر ئەر رۇخسەت بەرگىلى ئۇنىمىسا ، ئا . بالار ئەرلىرىنىڭ رۇخسەتنى ئالمايلا ئانا . ئانىسىنىڭ ئۆيىگە كېلىۋەرسە بولىدۇ » دەپسەن . ھەي ، سەن نۇنداق پەتىۋالارنى چىقىرىدىغان كىم ئىدىڭ ؟ ئاللا : « ئانا ئىرىنىڭ رۇخسەتنى ئالماي بۇرۇپ ، دادىسىنىڭ ئۆلۈمىگىمۇ بارالمايدۇ » دىمىگەندى ؟ — دىدى ئەر بىچىمۇ قوپاللىق بىلەن .

— دەردىڭىزنى ئەمدى چۈشەندىم . ئۇنى مەن بىلىدىغان ئەمەس ، ئاتىرىم سۆزلەشكەندە دىگەندىم . بەنە سىر دىگەندەك گەپلەرنى ئاللا

ھېچقاچان دېمىگەن . ئۆزىڭىزنىڭ چۈشەنچىسى ئاللاڭ ئىنسانلىرى قارىغا قويۇۋالسىڭىز بولىدۇ . دېمىسىمۇ ئۆز كۆز قاراشلىرىمىزى نەدەمىلاپ بۇرۇپ مۇشۇ ھالغا كېلىپ قالدۇق . ھەممە ئىش ئۆز-ئارا ئىنساندا بولمايىتى . ياخشى بەي ئەنەندى . ئەسلىدە ئاللاڭنىڭ ئەزىزلىك رۇخسەتسىز بارالمىدىغان بەزىلىرىمۇ بولۇپ قالدۇ . ئەمما بۇ قائىدىلىرىمىز دېگىنىمىز كىرەك بولماسى ئۆز بولى بىلەن بولىدۇ . ئىسلام قائىدىلىرىمىز ئۆزىڭىزنىڭ ھادىسىڭىزغا ئۇيغۇنلاشتۇرالماسىز . بۇنىڭغا ھەققىڭىز بولۇ .

— سەن نەنە مىنىڭ ئىشىمىدىن پۇتاي ھىجرىۋانامسەن ؟ ھەي ، قويۇنۇمنىڭ ماڭا بولغان مۇئامىلىسى ئۆزگەرمەيدۇ ؟ ئۇ بەنە ئانا — ئانىسىنىڭ ئۆيىگە بارامدۇ ؟

— ئۇ ئۆزگەرمەيدۇ كىچى بولغان نەرسە مىنىڭ بىكرىم ئەمەس ، ئىسلام دىنىدا شۇنداق دىيىلگەن بولسا ، مەن ئىسلام دىنىنى ئۆزگەرتەلمەيمەن .

— سىنىڭ ئىسلام دىنىڭ قويۇنلار نەزەردىنمۇ ؟ — ئاللاڭ نەزەردى . ئەگەر جانالاشمىغان بولسام ، سىر كالا-لىكىڭىزغا ئورنىتىۋالغان ئىسلام دىنى ئەركەكلەر نەزەردى ئىكەن ، شۇنداق ئەمەسمۇ ؟ كىشى سىزنىڭ قىزىڭىزغا كۈتۈۋەلىڭىز سىزنى كۆرگىلى كېلىشكە رۇخسەت قىلمىغاندا ، بۇنى خۇسۇسىيەت قىلىسىز . — نېمە ؟ مىنىڭ قىزىمغا مىنى كۆرگىلى كېلىشكە رۇخسەت قىلمايدىغان دەپمۇ نىچى دۇنياغا كەلمىدى .

— شۇنداقمۇ ، كۈتۈۋەلىڭىز سىز قىلغانىڭىز دەل ئۆزى قىلىدۇ . بۇنى ئۇ ئاللا شۇنداق دېگەن دېسە ، قانداق قىلىسىز ؟ سىزگە ياخشى خۇشەنچىلەر نىلەنمەن بەي ئەنەندى . مىنىڭ دېمەكچى بولغانلىرىم بۇگىندى .

ھەي سەن ھازىر بىلىۋېتى قوپۇپ ئانىڭىزگە قارىدى . ئانىڭىز ئاچچىق ئارىلاش كۈلدى ۋە :

— قانداق ؟ كۆرگەنسە ئاچا . مەن ھەركۈنى مۇشۇنداقلا بىلەن ئۇچرىشىمەن . سىزنى ئىئارام قىلماي دەپ ، ئۇلارغا گەپ سېلىپ سىز بولالماي ئىسىم قانداق . ئەمما سىز بۇنى چۈشەنمەيسىز ، — دېدى .